

Den smalle bog

Digitalt kulturtidsskrift. Redigeret af Jakob Brønnum. 3. årgang. ISSN: 2446-0079

Hvem er det, der skriver?

Forfattere i Den smalle bog

Læs Den smalle bog fast

Kontakt og kolofon

Meningsløshedens mani

Gerard Reve: "Aftenerne", roman, oversat til dansk af Lise Bøgh-Sørensen, TURBINE 2018, 294 sider, 249,95 kr. Af Solvej Paabøl Andersen...

Find rundt i Den smalle bog

Den smalle bog er et tidsskrift for boganmeldelser og bringer desuden klassikerlæsninger, fra 1. jan. 2019 klummen En litterær refleksion, samt skønlitterære og essayistiske originaltekster

Midt på siden står det seneste indlæg. Øverst i højrespalten og øverst i venstrespalten står de foregående indlæg. Længere nede i højrespalten kan man læse tidsskriftet kronologisk og man kan klikke sig ind på tidsskriftets forskellige stofgrupper. Længere ned i venstrespalten er nogle af de mest læste, tidligere indlæg fremhævet. Længere nede er forskellige relevante links. Øverst på siden kan man se, hvem der skriver på Den smalle bog og hvem de skriver om.

Flere indlæg fra Den smalle bog

-

LYKKE-PER Lykke-Per som tidsbillede af Danmark Klassikerlæsning. Henrik Pontoppidan: "Lykke-Per", 1904/05. Bille August kommer i disse dage med en TV-serie og biografilm, der er b...
-

Det mere mytologiske kragestof "KRAGER" Et portræt af Cord Riechelmann - Forlaget Vandkunsten 155 sider, Indbundet,

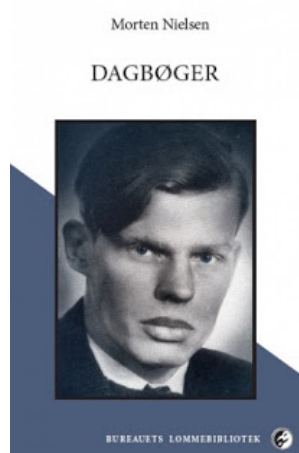
tirsdag den 2. oktober 2018

"Har lige læst Dagbogen igennem og overvejer at brænde den ..."

Morten Nielsen: "Dagbøger" v/ Arne Herløv Petersen, Det Poetiske Bureaus Forlag 2015, Burealets Lommebibliotek, 127 sider, 100 kr.

Af Egil Hvid-Olsen

Dagbøger er oftest skrevet med den hensigt, at kun forfatteren skal læse dem. At det var tilfældet med Morten Nielsen dagbøger vurderede digteren Halfdan Rasmussen, der havde Nielsens dagbøger fra 1940 og '41 liggende. Dertil kom nogle notater, der strakte sig frem til 1943. I et brev til Nielsens gode ven fra gymnasietiden, Morten Ruge, skrev Rasmussen i 1989: "Efter at jeg på ny har kikket i Mortens 'Dagbøger' fra 1940 og 1941, er jeg kommet til den erkendelse, at indholdet er så privat, at det ikke bør gøres til genstand for almindelig beskuelse" (s. 9). Året efter ændrede Halfdan Rasmussen holdning og vurderede, at Ruge burde overtage dagbøgerne, så han, efter endt læsning, kunne aflevere dem til Det Kongelige Bibliotek. Fem år senere skrev han: "Hvad Mortens to hæfter angår, kan jeg tilslutte mig at de brændes, på pejsen i Bissrup eller andetsteds" (s. 9).

Dette ville Morten Nielsen sikkert have bakket op om, for d. 19. juni 1941 noterer han: "Har lige læst Dagbogen igennem og overvejer at brænde den. Den er for idiotisk åben: hvis en eller anden faldt i den, var det Helvedes ubehageligt." (s. 123). Slutresultatet blev en blanding mellem Rasmussens to sidste opfordringer: Dagbøgerne blev afleveret til Det Kongelige Bibliotek, men først efter Ruges hårdhændede redigering.

Morten Nielsens gamle ven havde eksempelvis klippet efternavne ud af hæfterne, hvilket gik ud over det på bagsiden skrevne. Redigeringen har været kraftigst i andet halvår af 1940, hvor Morten Nielsen kæmpede med en forelskelse. Han var betaget af Inger Ravn, men kunne ikke blive klog på, i hvor høj grad hans kærlighed var gengældt. Ruge beskriver sin redigering af denne periode således: "Fjernet er utallige samtaler, refereret frem og tilbage og med utallige lidt naive redegørelser for muligvis delvis uforståede hændelser. MN er faktisk meget sårbar, fuld af mistillid, skuffet og samtidig ude af stand til at forstå sine følelsers bærekraft. Tilbage er værdifulde strejftog henover hans forhold til studiet." (s. 10).

Gåder vi rækker hinanden

DE SMALLE BØGER - Klik og se mere

- ▼ 2018 (41)
 - december (1)
 - november (4)
 - ▼ oktober (4)
 - Den virkelig ambitiøse dadaist
 - I konflikt med normer og traditioner
 - Kommisær Haritos under pres
 - "Har lige læst Dagbogen igennem og overvejer at br...

- september (4)
- august (3)
- juli (5)
- juni (4)
- maj (4)
- april (3)
- marts (3)
- februar (3)
- januar (3)
- 2017 (36)
- 2016 (34)

Den smalle bogs stofgrupper. "Lyrik", "Prosa" og "Essay" er originaltekster

- antologi (1)
- boganmeldelse (54)
- dagbøger (1)
- digtsamling (20)
- essay (3)
- eventyr (1)
- fabler (1)
- faglitteratur (6)
- klassikerlæsning (10)
- kunstbog (3)

229,95 kr Af Jes Nysten Er man almindelig bruger...

- **En klagesang, en protest**
Peter-Clement Woetmann: "Bag bakkerne, kysten. En klagesang", Kronstork 2017, 64 sider, 129 kr.
Af Egil Hvid-Olsen Et enkeltstående...

Litteraturen, bevægelsen, teksten

- Floret
- Hver mandag
- Hybenblod (Linda Nørgaards blog)
- Knud Steffen (Nielsens blog)
- Slagtryk

Nettidsskrifter: Litteratur - Artikler og kritik

- Kornkammer
- Lithub
- Litteraturnu
- Modspor

Nettidsskrifter: Kulturmagasiner og det, der ligner

- Atlas Magasin
- Ikaros
- Kunsten nu
- Vink København

Den smalle bog: "Har lige læst Dagbogen igennem og overvejer at brænde den ..."

De af Ruge fjernede tekstdele kunne have givet læseren indsigt i Morten Nielsens tanker om kærlighed og det deraf berørte følelsesliv. Som den næstbedste løsning genskaber Arne Herløv Petersen rammerne for det bortredigerede i sit forord til dagbøgerne. Naturligvis går man glip af Nielsens egne ord, men den ungdommelige forelskelses forvirring er dog ikke til at tage fejl af. Morten Nielsen var 18 år, da Danmark blev besat i 1940, og hans tanker om kærlighed og sex adskilte sig tilsyneladende ikke meget fra enhver 18-årig ungersvends. I vinteren 1940 gør han grin med sin egen optagethed af det modsatte køn:

"Vil snart indrykke sådan en Annonce under Personlige:

UNG STUDENT

Student fra Provinsen

Høj, slank, hestepæreblood, søger Bekendtskab med 10 unge Damer, 18 til 25. Åndelige Interesser frabedes. Bill. mrk. Montus 4520".

Modsat Nielsens fokus på kvinder, var hans tanker om poesi mere enestående. I dagbøgerne fremstår han som ekstremt selvkritisk. En enkelt gang skammer han sig oven i købet over at have fået et digt trykt, som han i mellemtiden har revurderet og nu finder for ringe.

Krigere uden Vaaben

Læser man "Krigere uden Vaaben" (1943), der er den eneste digtsamling, Morten Nielsen fik udgivet, mens han levede, er det i høj grad også kærligheden, han kredser om. Der er en melankolsk stemning over mange af digtene, som også fører tanker om døden med sig. Dette bliver naturligvis så meget desto mere bemærkelsesværdigt, fordi Morten Nielsen døde i sensommeren 1944 under uopklarede omstændigheder. Nielsen var tilknyttet modstandsbevægelsen og havde blandt andet deltaget i en stikkerlikvidering, dog uden selv at affyre sit våben. Om digterens død skriver Herløv Petersen, at Morten Nielsen "[...] skulle aflevere en Luger-pistol til Citronen og blev ramt af et skud i brystet. Thomas Bredsdorff har undersøgt det, vi ved om sagen, og kommer til den konklusion, at der antagelig var tale om et vådeskud. De andre muligheder – likvidering eller selvmord – forekommer usandsynlige. Luger-pistolen var kendt for at være usikker. Den kunne gå af ved mindste berøring af aftrækkeren." (s. 19).

Digtsamlingens titel stammer fra det første digt, "Riget af tusind Aar", hvor tredje strofe lyder:

Vi andre blev hadske og blege

- Mænd på atten Aar,

Krigere uden Vaaben

Og saarede uden Saar.

Umiddelbart får man indtryk af, at der i titlen "Krigere uden Vaaben" ligger en henvisning til den afmagt, der kunne præge den danske befolkning, som var blevet løbet over ende af den tyske krigsmaskine. De våben, man havde til rådighed, var ganske utilstrækkelige at tage kampen op med. Men digtet handler om noget helt andet, nemlig en jævnaldrendes psykiske lidelse. Den syge har været et let offer for sin omgangskreds, der har haft svært ved at forholde sig til hans galskab og derfor har såret ham uden våben, blot med ord eller bortvendte blikke.

- lyrik (2)
- noveller (3)
- prosa (3)
- prosadigt (1)
- roman (13)

Slå op i Den smalle bog

Få en mail, når Den smalle bog udkommer

Sidevisninger i alt

83,856

Dagbogen gør det muligt at få et lille indblik i det arbejde, Nielsen lagde i sin digtning. I november 1940 nedskriver han "Riget af tusind Aar" i sit dagbogshæfte (s. 106ff.), men det er i en meget anden version end den, han lod udgive i 1943. 1940-versionen fremstår mere stram og lettere at forstå end det udgivne digt. Til gengæld mangler strofen med krigerne uden våben i dagbogsudkastet. I den endelige version er der altså større fokus på, hvordan de udenforstående svigter deres kammerat, i kraft af deres manglende mulighed for at følge hans afvigende forestillinger.

Digte og døden

Selvom det dybest set er kunstigt at bruge Nielsens pludselige død til at undersøge, om han selv søgte mod den, er det svært helt at undgå. Den unge digters produktion fremstår i et særligt lys på baggrund af hans skæbne. Derfor har man det med at glemme, at Nielsens død må være kommet lige så meget bag på ham selv, som på alle andre. Når han skrev om døden, var det snarere, fordi det er et emne, der ofte beskæftiger børn og unge, idet livets skrøbelighed pludselig går op for dem. Og dog skal man ikke overse, at Nielsen som aktiv modstandsmand må have været sig den risiko, han løb, bevidst. Måske ligger der en refleksion over hans engagement i modstandskampen til grund for det næstsidste digt, "Samme Motiv" i "Krigere uden Vaaben". Her udfolder han tanker om tiden, der går uden store ændringer. Og dog overbevises han undervejs i digtet om, at han selv kan være med til at forandre tingenes tilstand. Derfor kan han slutte med denne strofe, der kan læses som en slags gravskrift over ham:

*Og det blev trygt og varsomt, det at vente
med Liv som er forfulgt af angst og delt.
Enhver, der har forsvaret noget, ved det.
Og den, som kæmper, taber aldrig helt.*

I sommeren 1940 noterer den 18-årige digter et to-strofet digt, der også kredser om døden:

*Jeg tror, jeg går, mod fremmede Øer
i dette Rums uendelige Sø.
Jeg føler, jeg skal favnes af Mørket –
jeg tror, at det er Året, jeg skal dø.*

Denne triste trosbekendelse modsiges af anden strofes ønske om, at døden lader vente på sig:

*Å lad mig drage voksen af Lande!
Jeg lover, at jeg længselsløst vil gå...
Men lad mig have levet, ja lever
før Hjærtet holder op med at slå. (s. 63).*

Få dage efter, under indtryk af sin komplicerede forelskelse, skriver Nielsen:

"Jeg har været glad ved hende.

Og jeg ser, at jeg har levet, vokset, arbejdet, digtet og elsket.

Jeg kan dø.

Ingen af Tingene – især ikke den sidste – har jeg prøvet til Bunds. Men jeg har anet deres Lykke og fornemmet deres Sorg.

Tanken om at dø er mig ikke fremmed. At måtte gå fra hende og vide, at hun vil møde en anden – for det er Loven – er så tungt, så tungt. Og at gå fra Digtet er tungt – Selv om jeg ikke er moden, hvis jeg skal høstes nu, er jeg heller ikke helt umoden.” (s. 67).

Senere på året minder et blik hen over sundet ham om, hvorfor det er, han sætter livet på spil: ”Månen forsvandt bag nogen Skyer; men så glimtede Lysene ovre i Sverige. Ved at se de Lys huskede jeg med eet på, hvad vi har mistet.” (s. 89). Lyset forblev tændt i nabolandet, mens han måtte fortsætte hjem mellem mørklagte ruder. Det er disse vilkår, der gør, at han natten mellem 1940 og ’41 noterer: ”Jeg synes ikke, det er meget mørkt. For de taber Krigen, mine Fjender. Vore Fjender. De taber Krigen og jeg er glad for det, selvom jeg ikke tror på dem, der vil sejre. Jeg går ud på min Skæbne. Piet [Hein] lærte mig en Sætning, Karen Blixen har sagt – ’at være forelsket i sin Skæbne.’ Jeg vil tage min. Selv om den bliver skåret over af en Spade.” (s. 114).

Intet originalt, og dog givende

Som beskrevet oven for er Morten Nielsens dagbøger blevet beskåret markant. Alligevel kommer man ved læsningen af dem lidt tættere ind på livet af den unge digter, lige fra de smådårliche vittigheder, han nedfælder i 1937, til hans overvejelser over livets store spørgsmål centreret omkring kærligheden og døden i de efterfølgende år. Langt hen ad vejen er der intet originalt over dagbøgernes indhold, og dog er der noget givende i at læse om digteren i en historisk kilde fra hans egen hånd. Under alle omstændigheder vækker læsningen en nysgerrighed, der let kan friste én til at dykke ned i hans produktion, hvad enten den nåede at blive udgivet i hans levetid eller det skete posthumt.

Indsendt af [Anne Rye Andersson](#)

Etiketter: [boganmeldelse](#), [dagbøger](#)

Ingen kommentarer:

Send en kommentar

Angiv din kommentar...

Kommenter som:

Google-konto ▼

Udgiv

Vis eksempel

[Nyere indlæg](#)

[Start](#)

[Ældre indlæg](#)

Abonner på: [Kommentarer til indlægget \(Atom\)](#)

